

GRISHAVERSE

GRISHA

SVĚTLO A STÍN

New York Times Bestseller

LEIGH BARDUGO

FRAGMENT

Griša

Světlo a stíny

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz

FRAGMENT

Leigh Bardugo
Griša – Světlo a stíny – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

FJERDA

★ DJERHOLM

PERMAFROST

ČERNAST

SIBEJA

BEZMOŘI

PETRAZOJ

NOVOKRIBIRSK

KRIBIRSK

RYEVOST

RAVKA

BALAKIREV

OS KERVO

★ OS ALTA

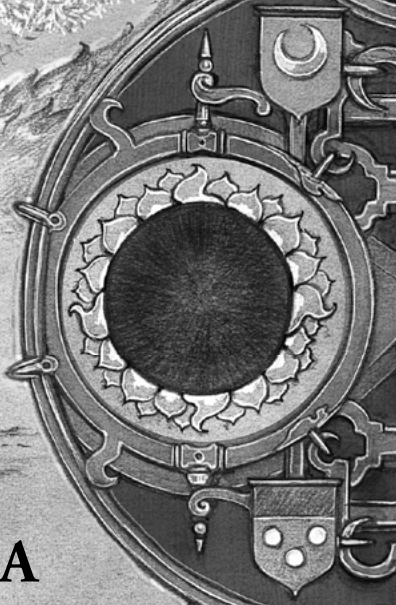
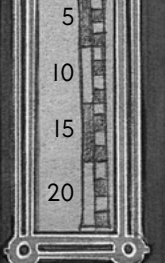
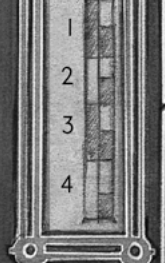
PRAVÉ MOŘE

POLIZNAJA

SIKURZOJ

ŠU HAN

Map illustration by Keith Thompson

GRISA
SVĚTLOĀSTĪNY

LEIGH BARDUGO

FRAGMENT

*Mému dědečkovi:
Maličko mi lži*

GRIŠOVÉ

VOJÁCI DRUHÉ ARMÁDY
MAGISTŘI MALÉ VĚDY

KORPORÁLČICI
(ŘÁD ŽIVÝCH A MRTVÝCH)

Smrtiči

Hojiči

ETERÁLČICI
(ŘÁD PŘIVOLAVAČŮ)

Větrostrůjci

Ohňostrůjci

Vlnostrůjci

MATERIÁLČICI
(ŘÁD VÝROBCŮ)

Řemeslníci

Alchymici

SLUŽEBNICTVO JIM ŘÍKALO *malenčiki*, maličcí duchové, protože byli ze všech nejmenší a nejmladší a protože se vévodovským palácem míhali jak pisklavé přeludy. Bez přestání lítali z jedné místnosti do druhé, hned byli tady, hned tam, schovávali se ve skříních, kde nikým neviděni odposlouchávali hovory dospělých, a v kuchyni tajně kradli poslední broskve z letní úrody.

Další dva váleční sirotci, chlapec a děvčátko, které přivezli jen pár týdnů po sobě, dva uprchlíci se špinavým obličejem, jež zachránili ze sutin vzdáleného města na hranicích a přivezli k vévodovi na panství, aby se tu naučili číst a psát a vyučili se nějakému řemeslu. Chlapec byl menší a podsaditý, trochu plachý, ale vždycky v dobrém rozmaru. Děvče bylo zvláštní a vědělo o tom.

Když jednou namáčknuťo v kuchyňské skříně poslouchalo klevety dospělých, slyšelo, jak Ana Kuya, vévodova hospodyně,

říká: „Je to taková ošklivá cácorčka. Takhle by žádné dítě vypadat nemělo. Je bledá a kyselá, jak sklenice zkaženého mléka.“

„A jak je hubená!“ přidala se kuchařka. „Večeři nikdy nedojí.“

Chlapec příkrčený vedle děvčátka se k němu naklonil: „Proč nejíš?“

„Protože všechno, co uvaří, chutná jako bláto.“

„Mně to chutná.“

„Ty sníš všechno.“

Přitiskli uši znovu ke škvíře mezi dvířky kuchyňské skříňky.

Po chvíli chlapec zašeptal: „Já si nemyslím, že jsi ošklivá.“

„Pššššš!“ syklo děvčátka. Ale v temném přítmí skříňky, kde je nikdo nemohl vidět, se pousmálo.

V LÉTĚ jim zabraly spoustu času domácí práce, které se střídaly s ještě delším vyučováním ve třídě, kde se horkem stěží dalo dýchat. Když byl žár nejprudší, utekli do lesa vybírat ptačí hnízda nebo se koupat v bahnitém potoku anebo jen tak leželi celé hodiny na louce, pozorovali slunce nad hlavou a přemítali, kde si jednou postaví statek a jestli si pořídí dvě, nebo raději tři bílé krávy. Na zimu odjížděl vévoda do svého domu v Os Altě, a jak se dny krátily a byly chladnější, začínali být učitelé v plnění svých povinností stále liknavější a ze všeho nejraději seděli u ohně a hráli karty nebo popíjeli *kvas*. Děti uvězněné v domě se nudily a starší rozdávaly rány mladším ještě častěji než obvykle. Chlapec s děvčátkem se schovávali v opuštěných pokojích, kde hrávali divadelní přestavení myším a snažili se zahřát.

Ten den, kdy je přijeli grišové vyzkoušet, seděli chlapec s děvčátkem v jedné ze zaprášených místností nahoře a s nosem přilepeným na sklo vyhlíželi poštovní vůz. Místo něj spatřili, jak na panství bílou kamennou bránou projíždějí saně tažené troj-

spřežíím černých koní. Sledovali, jak se neslyšně blíží sněhem ke vstupním dveřím do vévodova paláce.

Objevily se tři postavy v elegantních kožešinových čepicích a těžkých vlněných *keftách*: první karmínové, druhé temně modré a třetí jasně fialové.

„Grišové!“ špitlo děvče.

„Rychle,“ křikl chlapec.

V mžiku byli bez bot a neslyšně se hnali chodbou, propířili se prázdným hudebním salonkem, zamířili nahoru na galerii nad přijímacím salonem, kam měla Ana Kuya ve zvyku uvádět hosty, a schovali se tam za sloup.

Ana Kuya, v černých šatech připomínající krkavce, už tam byla. Nalévala čaj z obrovského samovaru a u pasu jí cinkal kruh s klíči.

„Takže letos jsou to jen ti dva?“ ozval se tlumený ženský hlas.

Skrze mřížoví balkonu nakoukli opatrně do místnosti pod sebou. U ohně seděli dva grišové: pohledný muž v modrém a žena, velmi šarmantní a odtažitá, v červeném. Ten třetí, mladý muž s plavými vlasy, se procházel po místnosti a protahoval si nohy.

„Ano,“ odpověděla Ana Kuya. „Chlapec a děvče, jsou tady ze všech úplně nejmladší. Domníváme se, že jim může být asi tak osm let.“

„Domníváte se?“ opáčil muž v modrém.

„Když nejsou rodiče naživu...“

„Chápeme,“ přerušila ji žena. „Samozřejmě jsme velkými obdivovateli vašeho ústavu. Kéž by více šlechticů projevovalo zájem o prostý lid.“

„Náš vévoda je velmi šlechtetný muž,“ prohlásila Ana Kuya.

Nahore na balkoně chlapec s děvčátkem rozvážně přitakávali

každému slovu. Jejich dobrodinec, vévoda Keramsov, byl slavný válečný hrdina a přítel lidu. Když se vrátil z fronty, přeměnil své panství na sirotčinec a domov pro válečné vdovy. Byli naučení ho každý večer vzpomenout ve svých modlitbách.

„A jaké ty děti jsou?“ zeptala se žena.

„Děvče hezky kreslí. Chlapec nejradši pobíhá venku na louce nebo v lese.“

„Ale *jací* jsou?“ zopakovala žena.

Ana Kuya našpulila seschlé rty. „*Jací* jsou? Jsou nevychovaní a jeden k druhému až přespříliš lnou. Oni –“

„Napjatě poslouchají všechno, co říkáme,“ přerušil ji mladík ve fialovém.

Chlapec a děvče sebou překvapením trhli. Muž upřeně hleděl přímo na jejich skryš. Skrčili se za sloup, ale už bylo pozdě.

Hlas Any Kuyi zasvištěl místností jako prásknutí bičem. „Alino Starková! Maljene Oretseve! Okamžitě pojďte dolů!“

Alina a Mal neochotně sešli po úzkém točitém schodišti na konci galerie. Jakmile se ocitli dole, žena v rudých šatech vstala ze svého místa a rukou jim pokynula, aby přistoupili blíž.

„Víte, kdo jsme?“ zeptala se jich. Měla ocelově šedé vlasy. Tvář vrásčitou, ale krásnou.

„Jste čarodějové!“ vyhrkl Mal.

„Čarodějové?“ zamumlala žena a zamračila se na Anu Kuyu. „Tohle je ve škole učíte? Pověry a lži?“

Ana Kuya studem zrudla. Žena v červeném se s plamenným pohledem v temných očích otočila zpátky k Malovi a Alině. „Nejsme čarodějové. Praktikujeme Malou vědu. Udržujeme zemi a království v bezpečí.“

„To dělá První armáda zrovna tak,“ pronesla Ana Kuya, sice klidně, ale s patrnou nelibostí v hlase.

Žena v červeném ztuhla, ovšem po chvíli přitakala: „Jako to dělá Královské vojsko.“

Mladík ve fialovém se usmál, poklekl k dětem a mile se jich zeptal: „Když na podzim změni listí svou barvu, je to kouzlo? A co když se rýžnete do prstu a on se zas zahojí? A když postavíte na kamna hrnec s vodou a ona začne vřít, je to kouzlo?“

Mal s vykulenýma očima zavrtěl hlavou.

Ale Alina se zamračila a namítla: „Vodu může uvařit každý.“

Ana Kuya si zlostně odfrkla, ale žena v červeném se rozesmála.

„To máš tedy pravdu. Každý umí uvařit vodu. Ovšem ne každý se může stát mistrem Malé vědy. Proto jsme vás přijeli vyzkoušet.“ Obrátila se na Anu Kuyu. „Teď nás nechte o samotě.“

„Počkejte!“ vykřikl Mal. „Co když jsme grišové? Co s námi pak bude?“

Žena v červeném se k nim sklonila. „Pokud by jeden z vás byl šťastnou náhodou griša, což je velmi nepravděpodobné, chodil by do zvláštní školy, kde se grišové učí své nadání rozvíjet.“

„Měli byste ty nejlepší šaty, jedli byste ta nejvybranější jídla a měli byste všechno, po čem by vaše srdce zatoužilo,“ přidal se muž ve fialovém. „Líbilo by se vám to?“

„Je to nejdokonalejší způsob, jakým může člověk králi sloužit,“ prohlásila Ana Kuya, jež stále postávala u dveří a neměla se k odchodu.

„To je pravda,“ přitakala žena v červeném. Očividně ji tato poznámka potěšila a byla ochotná se usmířit.

Chlapec s děvčátkem na sebe pohlédli a dospělí, kteří jim v tu chvíli nevěnovali pozornost, si nevšimli, že děvčátko chytlo chlapce za ruku a pevně ji stisklo. Uniklo jim i to, co si ti dva mezi sebou pověděli očima. Vévoda by jistě poznal, co jejich

pohled znamenal. Strávil mnoho let na severní hranici rozvrácené válkou, kde vesničané stojí tváří v tvář neutuchajícím nájezdům nepřátel a musí bojovat o své životy, aniž by jim král či kdokoliv jiný pomohl. Viděl ženy, bosé a neohrožené, stát ve dveřích vlastních domovů a čelit ježícím se bajonetům. Poznal ten pohled u mužů bránících své příbytky rukama, v nichž neměli víc než kámen.

A decorative title page for Chapter 1. The title "KAPITOLA 1" is centered in a white, serif font within a dark, textured, oval-shaped frame. The frame is surrounded by intricate, symmetrical scrollwork and floral patterns in a light gray color, extending outwards to the edges of the page.

KAPITOLA 1

STÁLA JSEM NA KRAJI přelidněné cesty a dívala se dolů do údolí Tula na zvlněná pole a opuštěné statky a vůbec poprvé jsem zahlédla Vrásu stínu. Měla jsem za sebou dva dny pochodu se svým regimentem z vojenského tábora v Poliznaji, a přestože mě nad hlavou hřálo teplé podzimní slunce, při pohledu na mlhu válející se na horizontu jak černá šmouha jsem se pod kabátem roztřásla.

Ze zadu do mě prudce vrazilo něčí těžké rameno. Zavrávorala jsem a málem upadla na rozblácené cestě přímo na nos.

„Hej,“ zahulákal voják. „Dávej pozor!“

„A co kdybys koukal, kam šlapeš?“ odsekla jsem a pak si vychutnávala, jak mu široký obličej ztuhl překvapením. Lidé, a zvláště velcí muži s velkými puškami, nečekají, že jim vyžle jako já bude odmlouvat. A vždycky je zaskočí, když k tomu dojde.

Voják se však ze svého překvapení rychle vzpamatoval. Šlehl po mně zlým pohledem, trochu si upravil batoh na zádech,

načež zmizel v koloně koní, lidí a povozů táhnoucí se přes hřeben dál dolů do údolí.

Přidala jsem do kroku a snažila se přehlédnout dav před sebou. Žlutý prapor označující kartografický vůz jsem ztratila z dohledu před mnoha hodinami a bylo mi jasné, že musím být daleko za ním.

Nasávala jsem za chůze podzimní vůni zelenozlatých lesů a do zad mi vanul příjemný vánek. Šli jsme po Vy, široké cestě, jež kdysi vedla z Os Alty až do bohatých přístavních měst na západním pobřeží Ravky. Ale to bylo před tím, než se zrodila Vrása stínu.

Někdo někde zpíval. *Zpěv? Který pitomec si může zpívat cestou do Vrásy?* Znovu mi sklouzl zrak k temné skvrně na obzoru a znovu mi po zádech přejel mráz. Viděla jsem Vrásu stínu na spouště map – černý flek, jenž odřízl Ravku od mořského pobřeží a změnil ji na vnitrozemský stát. Někdy se kreslila jako skvrna, někdy jako pochmurný beztvarý oblak. Existovaly i mapy, kde byla Vrása stínu zakreslena jako dlouhé úzké jezero, pro něž se vžil druhý název Bezmoří – jméno, které mělo uklidnit vojáky a obchodníky a dodat jim kuráž jet na druhou stranu.

Zhluboka jsem vzdychla. Tohle snad mohlo uchlácholit nějakého obtloustlého kupčíka, ale pro mě to byla pramalá útěcha.

Odvrátila jsem zrak od zlověstné mlhy válejší se v dálce a shlédla dolů na zničená stavení rozházená po údolí Tula. Kdysi to bývaly nejbohatší statky z celé Ravky. Statkáři sklízeli úrodu a ovce se pásly na zelených pastvinách. Pak se ze dne na den objevil nad krajinou hustý mrak, pás neproniknutelné temnoty, jenž se rok co rok zvětšoval a naháněl lidem hrůzu. Nikdo nevěděl, kam se poděli sedláci se svými rodinami, ani co se stalo s jejich úrodou a stády.

Přestaň s tím. Rozkázala jsem si v duchu přísně. *Všechno to děláš jenom horší. Lidé překračují Vrásu stínu celá léta... a většinou se to neobejde bez velkých ztrát, ale to je jedno...* Zhluboka jsem se nadechla, abych se uklidnila.

„Žádné omdlávání uprostřed silnice,“ oznámil hlas těsně u mého ucha a na rameni mi ztěžka přistála paže a silně mě stiskla. Vzhledla jsem, abych Malovi, jenž se mnou mezitím srovnal krok, viděla do obličeje. Jeho blankytné oči se smály.

„No tak,“ povídá. „Pěkně jednu nohu před druhou, víš, jak se to dělá, ne?“

„Kazíš mi plány.“

„No, ne. Vážně?“

„Ano. Omdlít, nechat se pošlapat, utrpět těžká poranění po celém těle.“

„To zní jako báječný plán.“

„Když budu zmrzačená, nebudu muset přes Vrásu.“

Mal pokyvoval rozvázně hlavou. „Rozumím. Můžu tě hodit pod kola jedoucího vozu, kdyby to nějak pomohlo.“

„Budu o tom přemýšlet,“ zabrblala jsem, ale cítila se už trochu líp. Ať jsem chtěla, nebo ne, Mal mi dokázal vždycky zvednout náladu. A nebyla jsem zdaleka jediná. Pěkná blondýnka, co šla právě kolem, na Mala zamávala a přes rameno na něj svůdně mrkla.

„Nazdar, Ruby,“ křikl na ni. „Uvidíme se později?“

Ruby se zachichotala a odhopkala do davu.

Mal se zubil, dokud si nevšiml, že zvedám oči v sloup.

„Co je? Myslel jsem, že máš Ruby ráda.“

„Už je to tak, že si spolu nemáme až tak co říct,“ prohlásila jsem suše. Vlastně jsem měla Ruby ráda – ze začátku. Když jsme s Malem odešli ze sirotčince v Keramzinu a nastoupili na

vojenský výcvik v Poliznaji, děsilo mě, že se budu muset seznamovat s novými lidmi. Ale spousta holek byla celá žhavá se se mnou poznat a Ruby patřila mezi ty nejdychtivější. Tato prvotní přátelství však trvala jen do doby, než jsem zjistila, že je zajímám jen proto, že mám blízko k Malovi.

Pozorovala jsem, jak se s obličejem obráceným k podzimnímu nebi s chutí protahuje a vypadá dočista spokojeně. Dokonce si při chůzi, jak jsem si poněkud znechuceně všimla, občas poskočil.

„Jsi normální?“ sykla jsem vztekle.

„Proč bych nebyl,“ odpověděl překvapeně. „Je mi skvěle.“

„Ale jak můžeš být tak... bujarý?“

„Bujarý? Nejsem bujarý a nikdy jsem nebyl. A doufám, že nikdy nebudu.“

„Tak co má všechno tohle znamenat?“ opáčila jsem a rukou ukazovala přímo na něj. „Vypadáš, jako bys měl namířeno na nějakou setsakra dobrou večeři, a ne na pochod smrti, kde tě rozsápou zaživa.“

Mal se zasmál. „Děláš si zbytečně moc starostí. Král poslal celý oddíl těch svých grišů ohniváků, aby kryli lodě, a dokonce i pár těch hrozných grišů smrtičů. A máme pušky,“ poklepal si na tu svou na rameni. „Bude to dobrý.“

„Puška ti nebude nic platná, až zaútočí celá horda najednou.“

Mal se na mě udiveně podíval. „Co to s tebou je? Jsi snad ještě mrzutější než normálně. A vypadáš hrozně.“

„Děkuju,“ zamračila jsem se. „Poslední dobou špatně spím.“

„No, to je mi novina.“

Měl samozřejmě pravdu. Nikdy jsem neměla dobré spaní. Ale posledních pár dní to bylo ještě horší. Svátí vědí, že jsem měla spoustu dobrých důvodů hrozit se cesty přes Vrásu, stejně jako

všichni z našeho regimentu, co měli tu smůlu a byli k tomu úkolu vybraní. Ale bylo to ještě něco jiného, nějaká hluboko zasutá úzkost, které jsem nerozuměla.

Podívala jsem se na Mala. Byly doby, kdy jsem mu mohla říct všechno. „Já jen... Mám takový pocit.“

„Přestaň se tím tak trápit. Třeba dají Michaila na člun. Volkra mrkne na jeho tlustý šťavnatý panděro a nás nechá na pokoji.“

Z myslí se mi nenadále vynořila vzpomínka: Sedím v křesle vedle Mala ve vévodově knihovně a listujeme obrovskou knihou vázanou v kůži. Náhodou narazíme na obrázek volkry. Má hnusně dlouhé drápy, kožnatá křídla a zuby ostré jako žiletky v několika řadách za sebou, aby si mohla pochutnávat na lidském mase. Je slepá. Protože volkry už po celé generace žijí a loví ve Vrásě, osleply, ale povídá se, že lidské maso cítí na míle daleko. Ukázala jsem na obrázek a zeptala se: „Co to drží?“

Ještě dneska slyším, co mi Mal tenkrát špítl do ucha. „Myslím – myslím, že je to noha.“ Zabouchli jsme knihu a s křikem utíkali ven do bezpečí slunečního svitu...

Bezmyšlenkovitě jsem se zastavila a neschopná zapudit tu vzpomínku ze svých myšlenek jsem zůstala stát na místě jako socha. Když Malovi došlo, že nejdu s ním, ztěžka vzdychl a vrátil se zpátky ke mně. Položil mi ruce na ramena a trochu se mnou zatřásl.

„Dělal jsem si legraci. Nikdo Michaila nesní.“

„Já vím,“ řekla jsem a zírala dolů na svoje boty. „Jsi ohromně vtipný.“

„No tak, Alino. Bude to dobré.“

„To nemůžeš vědět.“

„Podívej se na mě.“ Přinutila jsem se podívat se mu do očí. „Já vím, že máš strach. Já taky. Ale tenhle rozkaz splníme a bude to

dobré. Dobře to dopadne. Jasně?“ Usmál se a mně se rozbušilo srdce.

Palcem jsem si přejela jizvu na pravé dlani. „Dobře,“ zamumlala jsem nevraživě, ale sama jsem věděla, že se usmívám.

„Dámě se vrátila dobrá nálada!“ zajásal Mal. „Slunce znovu vyšlo nad mraky!“

„Můžeš zmlknout?“

Otočila jsem se, abych ho praštila, ale než jsem to stihla udělat, pevně mě chytil a zvedl do náručí. Vzduchem se prohnala změť kopyt a výkřiků. Mal mě strhl stranou právě včas, protože na cestu se vyřítil obrovský černý kočár a lidé na poslední chvíli uskakovali stranou před dunícími kopyty jeho černého čtyřspřeží. Na kozlíku vedle kočího s bičem seděli dva vojáci v temně šedých kabátech.

Temnyj. Černý vůz a uniformy jeho osobní stráže si nešlo s ničím splést.

Pak projel kolem s rachotem – už trochu volnějším tempem – další vůz, tentokrát nalakovaný načerveno.

Podívala jsem se na Mala, srdce mi bilo jak o závod, tak blízko jsem byla smrti. „Díky,“ vydechla jsem šeptem. Mal si v tu chvíli nejspíš uvědomil, že mě pořád drží v náručí. Pustil mě a chvatně ustoupil o krok dozadu. Oklepala jsem si prach z kabátu a doufala jsem, že si nevšiml, jak jsem zčervenala.

Pak přidrknul třetí vůz, nalakovaný namodro, a z jeho okénka se vyklonila dívka. Měla černé vlnité vlasy a čepici ze stříbrné lišky. Přehlédla přihlížející dav, a jak se dalo předpokládat, očima ulpěla na Malovi.

Sama ho máš plnou hlavu, spílala jsem si. Proč by se totéž nemohlo stát krásné griše?

Upřeně mu hleděla do očí a se rty stočenými do roztomilého

úsměvu za ním otáčela hlavu, dokud nám vůz nezmizel z dohledu. Mal na ni přihloupě zíral s pootevřenou pusou.

„Zavři pusu, nebo ti do ní vletí moucha,“ ušklíbla jsem se.

Mal zamrkal, ale pořád byl jak zmámený.

„Viděl jsi to?“ zahulákal něčí hlas.

Otočila jsem se a spatřila Michaila, jak s výrazem téměř posvátného úžasu směšně poskakuje k nám. Michail je rozložitý zrzoun se širokým obličejem a ještě širším krkem. Za ním chvátal Dubrov, hubený a snědý, aby s ním udržel krok. Oba jsou to stopaři z Malova oddílu a nebývají od něj nikdy daleko.

„Jasně že jsem to viděl,“ povídá Mal a jeho přitroublý výraz vystřídal domýšlivý úsměv. Zvedla jsem oči v sloup.

„Dívala se přímo na tebe!“ řval Michail a plácal Mala po zádech.

Mal pokrčil rameny jakoby nic, ale jeho úsměv se ještě víc protáhl. „To teda dívala,“ podotkl nadutě.

Dubrov se nervózně oklepal. „Říká se, že griša tě může uřknout.“

Hlasitě jsem vzdechla.

Michail se na mě podíval, jako by si teprve teď všiml, že jsem tady. „Nazdar, Párátko,“ štípl mě zlehka do ruky. Zakabonila jsem se nad tou přezdívkou, ale on už se díval zpátky na Mala. „Víš, že bude taky bydlet v táboře,“ řekl mlsně.

„Slyšel jsem, že grišové mají stany velké jako katedrály,“ přidal se Dubrov.

„Spousta útulných zákoutí v přítmí,“ halasil Michail a nadzvihoval obočí.

Mal si výsknul. A za společného jásohu a vzájemného poštuchování odkráčeli ti tři pryč, aniž by mi věnovali jediný další pohled.

„Ráda jsem vás viděla, chlapci,“ zamumlala jsem na půl pusy. Na ramenou jsem si narovnala popruhy od batohu a sešla cestou dolů do údolí, kde jsem se připojila k posledním opozdilcům, a s nimi pak pokračovala dál až do Kribirska. Nespěchala jsem, bylo mi to jedno. Až dorazím do dokumentačního stanu, dostanu nejspíš vynadáno, ale s tím už teď nic nenadělám.

Promnula jsem si ruku na místě, kam mě Michail štípl. *Párátko*. Nenáviděla jsem tu přezdívkou. *Když ses na jaře u táboráku opil kvasem a chtěl mě osahávat, to jsi mi Párátko neříkal, ty křupane mizerná*, myslela jsem si trpce.

V Kribirsku nebylo vůbec nic zajímavého. Podle vyprávění starších kartografů to v době před Vrásou bylo jen ospalé obchodní město, kde nebylo nic než zaprášené hlavní náměstí s hotelem pro znavené pocestné ubírající se po cestě Vy. Teď je z něj polorozpadlé přístavní město táhnoucí se kolem stálého vojenského tábora a suchozemských doků, v nichž čekají písečné lodě, aby přepravily cestující skrz Vrásu do Západní Ravky. Míjela jsem taverny, hospody a místa, jež nemohla být ničím jiným než vykřičenými domy pro uspokojení potřeb vojáků Královské armády. Byly tu obchody s puškami, kušemi, svítilnami, loučemi, zkrátka se vším potřebným na cestu přes Vrásu. Kostelík s vápnem nabílenými stěnami a zářivou kopulí byl v překvapivě dobrém stavu. *I když to vlastně zas tak překvapující není*, uvažovala jsem. Každý, kdo hodlá překročit Vrásu, udělá jedině dobře, když se tu zastaví a pomodlí se.

Našla jsem místo, kde byli ubytováni kartografové, hodila batoh na jedno z polních lůžek a rychle spěchala do dokumentačního stanu. Když jsem zjistila, že velitel není v dohledu a můžu nepozorovaně vklouznout dovnitř, spadl mi kámen ze srdce.

Jakmile jsem vešla do bílého plátěného stanu, ulevilo se mi poprvé od chvíle, co jsem spatřila Vrásu. Dokumentační stan vypadal v každém táboře, kde jsem byla, v podstatě stejně. Nad řadami rýsovacích stolů se tu nad svou prací v jasném světle skláněli kreslíři a kartografové. Šustění papíru, vůně inkoustu, jemné skřípění hrotů per a štětců – to všechno mě po trmácení plném rámusu a strkání hluboce uklidňovalo.

Vytáhla jsem z kapsy kabátu náčrtník a vklouzla do lavice vedle Alexeje, který se ke mně otočil a podrážděně špitl: „Kde jsi byla?“

„Málem mě přejel vůz Temnyje,“ odpověděla jsem a přitom se natáhla pro čistý kus papíru a začala listovat svými náčrty a hledat nějaký, který bych mohla překreslit. Alexej i já jsme byli teprve pomocní kartografové, což znamenalo, že jsme na konci každého dne museli jako součást svého výcviku odevzdat dvě dokončené skici nebo nákresy.

Alexej zatajil dech: „Vážně? A doopravdy jsi ho viděla?“

„Doopravdy jsem měla co dělat, abych neumřela.“

„Jsou horší cesty, po kterých se může člověk vydat.“ Očima sklouzl k náčrtu kamenitého údolí, které jsem se chystala překreslit. „Uf. Tudy teda ne.“ Zalistoval mým náčrtníkem a prstem poklepal na vysoký horský hřeben. „Tudy.“

Sotva jsem stihla položit pero na papír, vřít se do stanu hlavní kartograf a vrhl se do uličky mezi stoly zkontrolovat naši práci.

„Doufám, Alino Starková, že skica, se kterou jsi, jak vidím, právě začala, je dnes již tvá druhá.“

„Ano,“ zalhala jsem. „Ano, je.“

Jakmile popošel dál, Alexej mi pošeptal: „Vyprávěj mi o tom voze.“

„Musím nejdřív dodělat ty skici.“

„Na, tady máš,“ houkl podrážděně a přisunul mi jeden ze svých výkresů.

„Pozná, žes to kreslil ty.“

„Moc se mi to nepovedlo. Myslím, že to klidně můžeš odevzdat jako svou práci.“

„To je ten Alexej, kterého znám a se kterým se musím neustále otravovat,“ zabrblala jsem, ale výkres jsem mu už zpátky nedala. Alexej byl jeden z nejnadanějších pomocných kartografů a moc dobře to věděl.

O těch třech vozech s grišami ze mě vytáhl všechno do posledního detailu. Byla jsem vděčná, že mi dal svou skicu, a tak když jsem dokreslila horský hřeben a palcem vyměřila jeho nejvyšší body, snažila jsem se, seč jsem mohla, ukojit jeho zvědavost.

Když jsme skončili, už se smrákalo. Odevzdali jsme práci a šli do kantýny. Vystáli jsme frontu a upocený kuchař nám nandal polévku, kterou jsme si odnesli ke stolu k ostatním kartografům.

V tichosti jsem večeřela a poslouchala, jak si Alexej s ostatními vyměňují novinky z tábora a nervózně mluví o zítřejším přechodu. Alexej trval na tom, že musím vyprávět svůj zážitek s vozy, jež jsem po cestě potkala, a moje vyprávění se setkala s obvyklou směsicí úžasu a hrůzy, které doprovázejí jakoukoliv zmínku o Temnyjovi.

„Není normální člověk,“ řekla Eva, také pomocná kartografka. Měla krásné zelené oči, které ovšem nedokázaly odvést pozornost od jejího trochu prasečího nosu. „Jako nikdo z nich.“

Alexej zachroptěl. „Ušetři nás, prosím tě, těch pověr, Evo.“

„Tak za prvé, byl to Temnyj, kdo udělal Vrásu stínu.“

„Ale to bylo před sto lety!“ oponoval Alexej. „A Temnyj, který to udělal, byl naprostý šílenec.“

„A tenhle je zrovna tak zlý.“

„Venkovanka,“ mávl nad ní rukou Alexej. Eva se na něj uraženě podívala a pak se schválně otočila pryč a dala se do hovoru se svými přítelkyněmi.

Mlčela jsem. Navzdory všem jejím pověrám jsem byla venkovankou mnohem víc než Eva. Jen díky vévodově milosrdenství jsem se naučila číst a psát, ale měli jsme s Malem tichou dohodu, že se zmínkám o Keramzinu budeme vyhybat.

Z mých myšlenek mě jako naschvál vyrušil výbuch chraplavého smíchu. Opodál seděl Mal obklopený hloučkem neurvalých stopařů.

Alexej se podíval stejným směrem jako já. „Jak jste se vy dva vlastně dali dohromady?“

„Vyrůstali jsme spolu.“

„Nezdá se, že byste toho měli moc společného.“

Pokrčila jsem rameny. „Asi není tak těžké mít s druhým hodně společného, když je člověk dítě.“ Například samotou, vzpomínky na rodiče, jež mají být navždy vymazány z paměti, toulání po loukách, když se člověku podaří prchnout před domácími povinnostmi.

Alexej vypadal tak nevěřicně, až jsem se musela usmát. „Víš, nebyl to vždycky ten okouzlující Mal – vynikající stopař a svůdce krásných mladých griš.“

Alexejovi klesla čelist. „On svedl grišu?“

„Ne, ale bezpochyby se mu to podaří,“ zabručela jsem.

„Tak jaký teda byl?“

„Byl prťavý, zavalitý a měl hrůzu z koupání,“ vzpomínala jsem s jistým zadostiučiněním.

Alexej se podíval na Mala. „No, věci se mění.“

Palcem jsem si přejela po jizvě na pravé dlani. „Nejspíš ano.“

Sklidili jsme talíře a vyšli ven ze stanu do studené noci. K ubikacím jsme to vzali schválně oklikou, abychom šli kolem tábora grišů. Jejich hlavní stan byl vážně velký jako katedrála. Celý byl pokrytý černým hedvábím a na jeho vrcholu vlála modrá, červená a fialová zástava. Někde za tím musely být Temnyjovy stany, které hlídá jeho osobní stráž a smrtiči z řádu korporálčíků.

Když se na to Alexej dost vynadával, zamířili jsme zpátky do naší části tábora. Alexejovi najednou došla řeč, nervózně praskal klouby na rukou a mně bylo jasné, že oba myslíme na zítřejší přechod. Soudě podle stísněné nálady na ubikacích jsme nebyli sami. Někteří už leželi na kavalcích a spali – nebo se o to aspoň pokoušeli – další se mačkali kolem svítilen a šepem si povídali. Pár lidí svíralo v rukou ikony a modlilo se ke svým svatým.

Na úzkém kavalci jsem si roztáhla přikrývku, sundala si boty a pověsila kabát. Zachumlala jsem se pod deku podšitou kožešinou, zírala do stropu a čekala, až se dostaví toužený spánek. Ležela jsem tak dlouho, všechna světla už dávno zhasla a šepot vystřídalo chrápání a převalování těl.

Jestli všechno půjde tak, jak je naplánováno, pak zítra v bezpečí přejdou do Západní Ravky a poprvé v životě uvidím Pravé moře. Tam bude Mal s dalšími stopaři lovit rudé vlky, mořské lišky a další vzácná zvířata, co žijí jen na západě. Já zůstanu s ostatními kartografy v Os Kervu, kde dokončím výcvik a pomůžu nakreslit všechno, co se nám ve Vráse podaří zahlédnout. A pak se samozřejmě budu muset dostat zpátky na druhou stranu, abych se vrátila domů. Ale tak vzdálenou budoucnost jsem si stěží dokázala představit.

Ještě jsem zdaleka nespala, když jsem to zaslechla. *Ťuk, ťuk.* Pomlka. *Ťuk.* A pak ještě jednou. *Ťuk, ťuk.* Pomlka. *Ťuk.*

„Co je?“ zamumlal Alexej rozespale z vedlejšího kavalce.

„Nic,“ špitla jsem, a v tu ránu byla z postele venku a cpala si nohy do bot.

Popadla jsem kabát a co nejtíšeji se plížila z ubikace ven. Když jsem otvírala dveře, ozvalo se zachichotání a pak odněkud ze tmy ženský hlas: „Jestli je to ten stopař, řekni mu, ať mě přijde dovnitř zahřát.“

„Jestli chce chytit *tsifil*, řeknu mu, ať se jako první zastaví u tebe,“ odpověděla jsem sladce a vyklouzla ven do noci.

Studený vzduch mě štípl do tváří, zastrčila jsem bradu hluboko do roláku a zalitovala, že jsem vyběhla ven bez šátku a bez rukavic. Mal seděl na rozviklaných schodech zády ke mně. V dálce před ním jsem viděla Michaila s Dubrovem, jak si na osvětlené pěšině přihýbají ze společné láhve.

Zamračila jsem se. „Neříkej mi, prosím tě, že jsi mě vzbudil kvůli tomu, abys mi oznámil, že jdeš ke grišám do stanu. Co ode mě chceš? Poradit?“

„Nespala jsi. Byla jsi vzhůru a dělala sis starosti.“

„Chyba. Přemýšlela jsem, jak se vplížím do hlavního stanu a sbalím tam nějakého pěkného korporálčíka.“ Mal se zařehotal. Na chvíli jsem u dveří zaváhala. Na tom být s ním bylo právě tohle to nejtěžší – nutil mé srdce provádět nemotorné prostocvicky. Nesnášela jsem předstírání, že mi ty hlouposti, které dělá, neubližují, ale myšlenka, že by zjistil, jak to opravdu je, pro mě byla ještě palčivější. Přemýšlela jsem, že se seberu a radši půjdu zpátky dovnitř. Ale místo toho jsem spolkla žárlivost a sedla si vedle něj.

„Doufám, že jsi mi přinesl něco hezkého,“ řekla jsem. „Protože získat Alinino tajemství úspěšného svádění tě rozhodně nepříjde levně.“

Zachechtal se. „Můžeš mi to připsat na účet?“

„Snad. Ale jenom protože vím, že mi to vrátíš.“

Zadívala jsem se pozorně do tmy, načež jsem spatřila, jak si Dubrov řádně přihnul z láhve a zavrával dopředu. Michail natáhl ruku, aby ho chytil, a jejich hlasitý smích se nesl nocí až k nám.

Mal zakroutil hlavou a vzdychl. „Vždycky chce s Michaiilem držet krok. Nejspíš mi v noci nazvrací do bot.“

„Dobře ti tak,“ odsekla jsem. „Tak co tady děláš?“ Když jsme před rokem nastoupili na vojenský výcvik, chodil za mnou ze začátku skoro každý večer. Ale už několik měsíců se nezastavil.

Pokrčil rameny. „Já nevím. U večere jsi vypadala dost mizerně.“

Překvapilo mě, že si toho všiml. „Jen jsem přemýšlela o tom přechodu,“ začala jsem opatrně. Nebyla to tak úplně lež. Měla jsem hrůzu z toho, že mám vkročit do Vrásy, a rozhodně nebylo nutné, aby Mal věděl, že jsme se s Alexejem bavili o něm. „Tvůj zájem mě však dojíká.“

„Ale no tak,“ zašklebil se, „dělám si starosti.“

„Když budeš mít štěstí, dá si mě zítra ráno nějaká volkra k snídani a budeš mít po starostech.“

„Dobře víš, že bych byl bez tebe ztracený.“

„Jedinkrát v životě ses neztratil,“ ušklíbla jsem se. Já kreslila mapy, ovšem byl to Mal, kdo dokázal najít sever i se zavázanýma očima ve stoji na hlavě.

„Ty víš, jak to myslím,“ drcnul do mě ramenem.

„Jasně,“ hlesla jsem. Ale neměla jsem o tom nejmenší ponětí. Vážně ne.

Tiše jsme seděli a pozorovali obláčky páry, které nám ve studeném vzduchu stoupaly od pusy.

Mal upnul zrak na špičky svých bot, načež pověděl: „Nejspíš jsem taky nervózní.“

Štouchla jsem do něj loktem a s rozhodností, kterou jsem ani trochu necítila, jsem prohlásila: „Když jsme to vydrželi s Anou Kuyou, tak si snad poradíme i s volkami.“

„Jestli mě paměť neklame, když jsme měli naposledy co do činění s Anou Kuyou, pořádně ti vynadala a pak jsme museli drhnout stáje.“

Zamračila jsem se. „Snažím se tě povzbudit. Aspoň bys mohl předstírat, že mi to jde.“

„Víš, co je zvláštní?“ povídá najednou. „Někdy se mi po ní stýská.“

Snažila jsem se, co jsem mohla, nedat najevo svůj úžas. V Keramzinu jsme strávili víc než deset let života a většinou jsem měla dojem, že Mal chce na všechno, co je s tím spojené – dokonce snad i na mě – co nejrychleji zapomenout. Tam byl jen další zoufalý uprchlík, jeden z mnoha sirotků, kteří musí být vděční za každý ždíbec jídla a obnošené boty. V armádě si získal postavení a nikdo nemusel vědět, že byl kdysi nikým nechtěný malý kluk.

„Mně taky,“ přiznala jsem. „Možná bychom jí mohli napsat.“

„Možná,“ přitakal Mal.

Zničehonic se natáhl a chytl mě za ruku. Snažila jsem si nevšímat nenápadného zachvění, jež mi projelo tělem. „Zítřa touhle dobou už budeme sedět v přístavu v Os Kervu, dívat se na oceán a popíjet *kvos*.“

Podívala jsem se na Dubrova potácejícího se ze strany na stranu a usmála se.

„A platit bude Dubrov?“

„Ne, jen já a ty,“ řekl Mal.

„Vážně?“

„Vždycky jen já a ty, Alino.“

Na chvíli mi to připadalo jako pravda. Svět nebyl nic než tenhle schod osvětlený kuželem světla z venkovní lampy a my dva dočasně odevzdáni v šeru sami sobě.

„No tak!“ zahulákal Michail z cesty.

Mal vyrazil, jako by se právě probudil ze snu. Než pustil moji ruku, naposledy ji stiskl. „Musím jít,“ vyhrkl a jeho světácký úsměv byl zpátky na svém místě. „Zkus se trochu vyspat.“

Seběhl ze schodů a dohnal své druhy. „Popřej mi štěstí!“ otočil se za mnou.

„Hodně štěstí!“ odpověděla jsem automaticky a nejradši bych si za to nafackovala. *Hodně štěstí? Báječně si to užij, Male. Doufám, že potkáš nádhernou grišu, vzplaneš k ní horoucí láskou a budete mít spolu aspoň tucet nesmírně nadaných a okouzlujících dětí.*

Zůstala jsem sedět na schodech jako přimrazená a dívala se za nimi, jak mizeli v dálce, a v dlani jsem pořád ještě cítila teplo Malovy ruky. *No co, myslela jsem si, když jsem konečně vstala. Třeba po cestě spadne do jámy.* Vklouzla jsem zpátky na ubikaci, opatrně za sebou zavřela dveře a byla ráda, že se můžu schoulit pod peřinu.

Vyplíží se ta kudrnatá černovláska z hlavního stanu, aby se sešla s Malem? Zahнала jsem tu myšlenku pryč. Nic mi do toho není a nechtěla jsem to vědět, vážně ne. Tak jako na tuhle dívku se na mě Mal nikdy nepodíval, ani jako na Ruby se na mě nikdy nepodíval a ani nikdy nepodívá. Ale to, že jsme pořád kamarádi, je důležitější než všechno tohle.

Ale na jak dlouho? ozval se dotěrný hlas v mé hlavě. Alexej měl pravdu: věci se mění. Mal se změnil k lepšímu. Je hezčí, statečnější a nafoukanější. A já jsem... vyšší. Vzdechla jsem a otočila

se na druhý bok. Chtěla jsem věřit, že s Malem budeme přátelé napořád, musela jsem si však přiznat, že naše cesty se rozešly. Jak jsem ležela ve tmě a toužila usnout, myslela jsem na to, jestli se naše cesty budou od sebe vzdalovat pořád dál a dál, až nakonec přijde den, kdy si zas budeme úplně cizí.